

Kazachstan – monitor ekonomického vývoja **Júl 2017**

1. Aktuálny makroekonomický vývoj / očakávané trendy:

Index priemyselnej produkcie za obdobie január-jún 2017 zaznamenal rast o 7,8 % v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka, najviac sa darilo ťažbe nerastných surovín, hlavne medi (36 %) a ropy (9,7 %). V potravinárskom priemysle bol najúspešnejší sektor výroby múky (7,6 %). Objem investícií do základného kapitálu za 1-6/2017 dosiahol hodnotu 3 283,7 mld. ₸ (skratka pre národnú menu tenge, KZT), pri náraste o 3,7 %. **Rast HDP za 1. polrok predstavoval 4,2 %, miera nezamestnanosti koncom júna 2017 dosiahla 4,9 %**, evidovaných bolo 435,9 tis. osôb. Priemerná čistá mesačná mzda v júni 2017 bola 143,822 tis. ₸ (= 374 €; orientačný prepočet pri kurze 384,2 ₸/1 €, platnom k 29.07.2017). Celkový **obrat zahraničného obchodu za január-máj 2017 dosiahol 29,933 mld. \$ a medziročne sa zvýšil o 29,2 %** (štatistiky zahraničného obchodu sa vykazujú v \$), vývoz bol 19.004 mld. \$ (nárast o 37,6 %), dovoz 10,929 mld. \$ (nárast o 16,7 %). K 1. júlu 2017 bolo v Kazachstane zaregistrovaných 398,634 tisíc právnických subjektov (nárast o 7,1 % oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka), z čoho 389,750 tisíc (97,8 %) boli firmy s počtom zamestnancov do 100 (v Kazachstane sú takto definované „malé“ firmy). Z celkového počtu registrovaných firiem aktívnu podnikateľskú činnosť vykazovalo 245,772 tisíc (z toho 237,400 tisíc malých firiem), čo predstavuje 61,7 %.

Národná banka Kazachstanu na svojom zasadnutí 20.07. rozhodla ponechať základnú úrokovú sadzbu na úrovni 10,5 % p.a. Svoje rozhodnutie odôvodnila tým, že medziročná miera inflácie sa pohybuje v stanovenom rozmedzí – koncom júna 2017 predstavovala 7,5 %, čo zodpovedá cieľom centrálnej banky pre rok 2017 (6-8 %). V nasledujúcom období banka očakáva rast vkladov obyvateľstva v národnej mene tenge a za pozitívum považuje tiež pokračujúci hospodársky rast, ktorý za 1. polrok 2017 dosiahol úroveň 4,2 %. **Inflačné očakávania hodnotí ako stabilné**, ovplyvniť by ich mohol pokles svetových cien ropy pod 50 \$ za barel a možný rast cien mliečnych výrobkov a obilnín. Nasledujúce rozhodnutie centrálnej banky vo vzťahu k základným úrokovým sadzbám bude 21.08.2017.

Ázijská rozvojová banka vo svojej najnovšej prognóze z 20.07. mierne **zvýšila odhad hospodárskeho rastu Kazachstanu v tomto roku z 2,4 % na 2,6 %**. Vo hodnotení vývoja HDP na r. 2018 bola ešte optimistickejšia, keď svoj pôvodný odhad vo výške 2,2 % upravila na 2,9 %. Priaznivý rast ekonomiky Kazachstanu v priebehu nasledujúcich mesiacov by mal podporiť hlavne rast exportu a domáceho dopytu.

Medzi hlavné výzvy, ktoré čakajú ekonomiku Kazachstanu v 2. polroku 2017, patrí otázka udržania svetových cien ropy na úrovni okolo 50-53 \$ za barel. Dôležité budú tiež výsledky stress testov, ktoré musí absolvovať bankový sektor Kazachstanu, ktorý musí riešiť vysokú záťaž vo forme nelikvidných úverov. Podľa odhadov agentúry Fitch objem týchto toxických úverov v súčasnosti dosahuje 600 mld. ₸ (1,56 mld. €), riešením môže byť spájanie problémových účastníkov bankového trhu so silnými partnermi a reštrukturalizácia ich úverového portfólia. Okrem potreby ozdravenia bankového sektora sa stále viac hovorí aj o možnej devalvácii národnej meny ₸, ktorú by mohol urýchliť pokles výmenného kurzu ruského rubľa voči americkému doláru. Kurz ₸ voči \$ by sa mal pohybovať v rozmedzí 320-340 ₸/1 \$ (326,9 ₸/1 \$ k 29.07.2017). Niektorí analytici poukazujú tiež na ďalší príznak

existencie devalvačného rizika, ktorým je nárast devízových operácií na Kazašskej fondovej burze (KASE) za prvý polrok 2017 až o 91 % (82,5 bil. ₸, 215 mil. €).

2. Podnikateľské prostredie / podpora podnikania/ aktivity firiem:

Program ozdravenia bankového sektora

Národná banka KZ oznámila 11.07.2017, že na nový program ozdravenia bankového sektora vydelí z vlastného rozpočtu sumu 500 mld. ₸ (1,3 mld. €); prvé prevody účastníkom projektu budú uskutočnené už v polovici augusta 2017. Súčasťou nového programu bude aj zvýšenie úverovej linky na financovanie projektov prioritných oblastí ekonomiky na 300 mld. ₸ ročne (780 mil. €). Na programe ozdravenia bankového sektora, ktorého návratnosť je rozplánovaná na 15 rokov, sa môžu zúčastniť finančné inštitúcie s aktívami prevyšujúcimi 45 mld. ₸ (117 mil. €). Centrálna banka v súčasnosti preveruje 15 inštitúcií, ktoré majú nárok zapojiť sa do projektu a získať bezúročné pôžičky na riešenie svojej finančnej situácie, hlavne toxických úverov.

Bankový sektor si udržiava ziskovosť na úrovni uplynulého roka

Ziskovosť je dobrým indikátorom celkového zdravia bankového systému, ktorý treba priebežne sledovať. **Zisky 33 bankových inštitúcií, ktoré v súčasnosti pôsobia na trhu v Kazachstane, dosiahli v 1. polroku 2017 hodnotu 204 mld. ₸ (531 mil. €) a medziročne sa znížili o 0,3 %.** Ziskovosť bankového sektora sa podarilo udržať aj napriek zníženiu počtu účastníkov trhu z 34 na 33. Hlavnými udalosťami, ktoré mohli mať vplyv na výsledky bankového sektora, bolo zatvorenie Kazinvestbank, pozastavenie licencie Delta Bank na príjem depozitov a otváranie bankových účtov, ako aj ukončenie najväčšej transakcie na trhu, ktorou bolo prevzatie spoločnosti Kazkom Národnou bankou Kazachstanu. Z 33 bankových inštitúcií pritom pozitívny hospodársky výsledok dosiahlo až 29 subjektov. **Najziskovejšou bankou je Národná banka, ktorej zisk pred zdanením za 1-6/2017 dosiahol 77,7 mld. ₸ (202 mil. €) a medziročne vzrástol o 30,2 %.** Na druhom mieste je Kazkommerzbank so ziskom 34,4 mld. ₸ (90 mil. €), ktorý však poklesol o 41,7 %. Trojicu najúspešnejších bánk uzatvára Kaspi Bank so ziskom 20,4 mld. ₸ (53 mil. €, nárast o 19,4 %), ktorá v tomto roku nahradila Citibank (v rankingu sa prepadla na 5. miesto).

Štátny program podpory zamestnanosti

Podľa informácie námestníka ministra práce a sociálnych vecí Kazachstanu B. Nurymbetova z 20.07. sa **v rámci nového programu podpory sociálnej zamestnanosti spusteného v tomto roku podarilo za prvých 6 mesiacov vytvoriť viac ako 82 tis. nových pracovných miest.** 17,901 tis. osôb sa zapojilo do sociálnych projektov, 12,578 tis. mladých ľudí bolo poslaných na odbornú prax a sektor verejných prác dokázal poskytnúť zamestnanie 51,705 tis. osobám. Program podpory sociálnej zamestnanosti je súčasťou komplexného štátneho programu „Rozvoj produktívnej zamestnanosti a masového podnikania“, ktorý bol spustený v tomto roku a v rozpočte bolo na neho vyčlenených celkovo 85,3 mld. ₸ (261,2 mil. USD). Súčasťou nového programu je aj podpora malého podnikania, kde v 1. polroku 2017 bolo poskytnutých 384 úverov a formou start-upov začalo podnikat' 174 fyzických osôb. Plán na celý rok 2017 predstavuje 5,8 tisíc úverov na rozvoj malého podnikania v mestách a na vidieku. Prostredníctvom národnej komory podnikateľov Atemeken bola začatá séria vzdelávacích kurzov pre začínajúcich podnikateľov, ktoré už ukončilo 4,1 tisíc osôb a 4,9 tisíc je prihlásených s celoročným plánom na úrovni 15 tisíc osôb.

Spoločnosť Carrefour odchádza za Kazachstanu

Jediný supermarket medzinárodnej obchodnej siete Carrefour, ktorý sa nachádzal v obchodnom centre Grand Park v Almaty, **bol začiatkom júla 2017 zatvorený** a na jeho mieste začne svoju prevádzku zatiaľ neznámy kazašský supermarket s názvom Carefood (nie obchodná sieť), ktorý údajne ponúkol najvýhodnejšie podmienky, má však predajný sortiment zameraný výhradne na agropotravinárske výrobky. Podľa slov generálneho riaditeľa Grand Parku G. Bejsenbaeva zo 17.07. **Carrefour nedokázal ustáť konkurenčný tlak zo strany kazašskej obchodnej siete Magnum Cash&Carry** a keďže o jeho priestory nemal záujem nikto zo zahraničia, nastúpiť musela domáca spoločnosť.

Pôvodné plány spoločnosti Carrefour v Kazachstane boli pritom pomerne optimistické: na úvod uvažovala s otvorením 3-4 supermarketov v Almaty a investíciou viac ako 14 mil. USD s neskorším rozširovaním vlastnej siete o ďalšie prevádzky. Jeho neúspech je dokladom toho, že vnútorný trh Kazachstanu nie je a asi tak skoro ani nebude pripravený na príchod veľkých medzinárodných obchodných sietí. Dôvodom je nízka kúpyschopnosť obyvateľstva a oslabujúca domáca mena ₸. Po slovenských skúsenostiach so špecifickými praktikami obchodných sietí je to pre kazašský maloobchod a jeho menej náročných spotrebiteľov nakoniec možno aj dobre.

Rozvoj elektronických služieb

Objem služieb poskytovaných cez internet za január-jún 2017 dosiahol objem 115,5 mld. ₸ (300 mil. €), čo je o 10 % viac ako v rovnakom období predchádzajúceho roka. Vysokú koncentráciu elektronického obchodovania do dvoch hlavných centier dokumentuje skutočnosť, že 62,6 mld. ₸ (56,1 % celkového objemu) bolo realizovaných vo finančnom centre Almaty a 19,1 mld. ₸ (17,1 %) v hlavnom meste Astane. Cieľom programu digitalizácie spoločnosti „Informačný Kazachstan 2020“ je do roku 2020 zabezpečiť, aby 78 % populácie malo prístup k internetu, zvýšiť digitálnu gramotnosť obyvateľstva na 80 % a podporiť rast sektora IT technológií na úroveň 4,7 % HDP. Celkový rozpočet programu digitalizácie na roky 2017-2020 predstavuje sumu 350 mld. ₸ (910 mil. €). V súčasnosti je pripravovaný nový program „Digitálny Kazachstan“, ktorý sa zameria najmä na rozšírenie dostupnosti internetu vo vidieckych oblastiach. Podľa informácie ministra pre informatiku a komunikácie D. Abaeva z 21.07. **má v súčasnosti prístup k internetu približne 10 mil. občanov Kazachstanu**, pričom v prevažnej miere ide o obyvateľov miest. Nový program sa zameria na rozšírenie prístupu k internetu pre ďalšie 4 milióny obyvateľov vidieckych oblastí, čo by malo zabezpečiť stupeň prístupu obyvateľstva k internetu na takmer 80 %.

Najlepšou digitálnou bankou Kazachstanu je Banka Astana

Prestížny žurnál Global Finance vo svojom hodnotení kvality služieb digitálneho bankingu poskytovaných kazašskými finančnými inštitúciami za najlepšiu banku označil Bank Astana. Podľa slov predsedu predstavenstva banky I. Majlibaeva **banka k 25.07.2017 vydala už viac ako 350 tisíc platobných kariet** a do konca tohto roka plánuje zvýšiť ich počet na 500 tisíc. Viac ako 80 % platobných príkazov je pritom realizovaných elektronickou cestou bez osobnej návštevy predajného miesta. Medzi hodnotené kritériá, v ktorých Banka Astana najlepšie uspela, patrila silná stratégia získavania nových a udržania stálych klientov, rast počtu klientov, výber bankových produktov, hmatateľné výhody digitálnych iniciatív, dizajn a jednoduchosť používania mobilného a internetového bankingu a webových stránok spoločnosti.

Rast investícií v sektore poľnohospodárstva

Objem investícií do základného kapitálu poľnohospodárskych podnikov za 1. polrok 2017 dosiahol 114,2 mld. ₺ (297 mil. €) a v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka zaznamenal nárast o 18,6 %. Rast investičnej aktivity tak pokračuje v priaznivom vývoji zaznamenanom v 1. polroku 2016, keď došlo k jeho zvýšeniu o 55,9 %. Najaktívnejšími investormi sú poľnohospodári zaoberajúci sa pestovaním sezónnych kultúr, ktorí pokrývajú až 61 % všetkých investícií v sektore poľnohospodárstva (69,8 mld. ₺, nárast o 19,1 %). Dôležitý je aj chov domácich zvierat s podielom 27,4% (31,3 mld. ₺) na celkových investíciách do základného kapitálu, ktoré boli zaregistrované v priebehu 1. polroka 2017. Investície do uvedeného segmentu agrosektora sa pritom zvýšili medziročne o 45,6 %. Štruktúra tvorby investičných tokov ukazuje, že rozhodujúci objem prostriedkov na financovanie svojho rozvoja získavajú v súčasnosti poľnohospodári z vlastných zdrojov. Za prvých 6 mesiacov r. 2017 investovali celkovo 97,1 mld. ₺ (85 %), čo je o 39,2 % viac, ako v rovnakom období predchádzajúceho roka. Na druhej strane finančná podpora poľnohospodárov zo strany bánk, úverových organizácií a zahraničných investorov sa nemá čím pochváliť – 17,1 mld. ₺ poskytnutých úverov predstavuje 15 % celkového objemu investícií a zodpovedá medziročnému poklesu o 27,3 %.

Nový plán rozvoja agropotravinárskeho komplexu

Minister poľnohospodárstva Kazachstanu A. Myrzachmetov na zasadnutí vlády 25.07. predstavil **nový projekt „Mapa spracovateľských podnikov Kazachstanu v oblasti agropotravinárskeho komplexu“**, na ktorého realizáciu bude v priebehu nasledujúcich **4 rokov vyčlenených 112 mld. ₺**. Projekt pripravovala 4 mesiace špeciálna komisia zložená zo zástupcov výrobných podnikov, obchodnej komory, miestnych samospráv (akimátov) a rezortu poľnohospodárstva a výsledkom jej činnosti je podrobná databáza firiem spracovateľského priemyslu, ktorá zahŕňa 1 345 aktívnych výrobných prevádzok. Boli definované prioritné oblasti, na ktoré bude zameraná podpora existujúcich (spolu je ich 435) a nových výrobných prevádzok. Patrí sem spracovanie mlieka a mäsa, kože a kožušín, cukrovej repy a zemiakov. **Nový program bude mať 3 komponenty**. Prvým bude vytvorenie úverovej linky, ktorá umožní **zvýšiť súčasnú výrobnú kapacitu 435 výrobných podnikov** a zlepši koordináciu zberu surovín potrebných pre výrobu. Druhou časťou projektu bude **technologická modernizácia 80 existujúcich výrobných závodov** s cieľom zvýšiť ich konkurencieschopnosť a zefektívniť využívanie disponibilných výrobných priestorov. Posledným segmentom nového programu bude **finančná podpora výstavby 79 nových závodov** na spracovanie poľnohospodárskych produktov, väčšinou pôjde o prevádzky s nižšou výrobnou kapacitou a regionálnym záberom hlavne tam, kde je k dispozícii miestna surovina na spracovanie.

Pre slovenských výrobcov potravinárskych technológií sa v rámci nového programu rozvoja spracovateľskej kapacity agrosektora otvárajú nové možnosti.

Napríklad v oblasti spracovania mlieka zo 148 výrobných závodov potrebuje modernizáciu 41 z nich. Okrem toho bude treba vystavať 42 menších závodov na spracovanie mlieka a výrobu syrov. Súčasná výrobná kapacita mliekarní (1,8 mil. ton) je využívaná na 60 %, pričom do r. 2021 by sa mala zvýšiť na 80 %, t.j. 1,6 mil. ton mlieka ročne. Podobná situácia je aj v prípade závodov na spracovanie mäsa. Z celkového počtu 171 potrebuje modernizovať 20 prevádzok a nevyhnutné bude postaviť ďalších 10 závodov. V súčasnosti sa v Kazachstane ročne spracuje približne 100 tis. ton mäsa, hoci celková výrobná kapacita predstavuje 260 tis. ton. Plánom je priblížiť sa 80 % ročnej kapacity a zabezpečiť spracovanie 249 tis. ton mäsa ročne. Umožní to podstatne znížiť závislosť od dovozu mäsa a mäsových výrobkov zo zahraničia.

Ďalšou príležitosťou je spracovanie olejní, kde zo 49 výrobných závodov potrebuje modernizovať 7 a regióny žiadajú vystavať 6 nových podnikov.

Vytvorenie národnej agentúry na podporu cestovného ruchu:

Minister kultúry a športu A. Muchamediyuly na TK 17.07. informoval, že rozhodnutím vlády bola vytvorená **nová agentúra na podporu cestovného ruchu „Kazakh Turizm“**. Prvou úlohou tejto akciovej spoločnosti bude propagovať turistický potenciál Kazachstanu v zahraničí a druhou aktívna podpora prílevu investícií do domáceho cestovného ruchu, ktorú bude realizovať v úzkej spolupráci s lokálnymi podnikateľskými inštitúciami, samosprávami a turistickými zariadeniami. Za hlavnú devízu Kazachstanu v oblasti cestovného ruchu okrem jeho unikátnych prírodných krás minister Muchamediyuly označil vysokú mieru bezpečnosti krajiny pre zahraničných návštevníkov a tradičnú pohostinnosť domáceho obyvateľstva. Nová agentúra bude v tomto roku financovaná zo štátneho rozpočtu, na budúci rok by však už mala prejsť na využívanie vlastných príjmov na pokrytie nákladov.

Metalurgický priemysel očakáva rast produkcie

Generálny riaditeľ metalurgického gigantu **ArcelorMittal** Temirtau P. Kalon informoval 17.07., že jeho spoločnosť plánuje v tomto roku investovať do modernizácie svojich zariadení viac ako 250 mil. USD s cieľom zvýšiť tohtoročnú produkciu tvrdej ocele o 5 % na 4,2 mil. ton (ročná výrobná kapacita US Steel Košice predstavuje 4,5 mil. ton) a o ďalších 7 % na 4,5 mil. ton v roku 2018. Svoju produkciu plánuje umiestňovať hlavne na trhoch členských krajín Eurázijskej ekonomickej únie a v regióne Strednej Ázie. Irán sa kvôli vysokým dovozným clám stal pre spoločnosť nezaujímavým, podobne ako krajiny Čiernomorského regiónu. Celkové investície spoločnosti ArcelorMittal Temirtau do výroby ocele v Kazachstane predstavujú viac ako 5 mld. USD.

Kartelová dohoda vo farmaceutickom priemysle

Výbor pre kontrolu činnosti prirodzených monopolov, ochranu konkurencieschopnosti a práv spotrebiteľov Ministerstva národnej ekonómie Kazachstanu informoval 20.07. o ukončení súdneho procesu vo veci kartelových dohôd medzi účastníkmi trhu zdravotníckych logistických služieb (skladovanie a preprava medicínskych preparátov). **Spoločnosti Medservis Plus, Romat a Stofarm** boli sa uzatvorenie kartelovej dohody potrestané pokutou vo výške 500 mil. ₸ (1,3 mil. €).

Automobilový priemysel: záujem o elektromobily je minimálny

Predaj osobných vozidiel na elektrický pohon je minimálny a stagnuje už tretí rok po sebe. V priebehu 1. polroka 2017 sa v Kazachstane predalo celkovo 19 elektromobilov (11 modelov Tesla), čo zodpovedá trendu z predchádzajúcich rokov, keď v r. 2015 bolo predaných 32 a v r. 2016 spolu 35 automobilov na elektrický pohon. Podľa vyjadrenia prezidenta automobilového zväzu E. Edokova zo 17.07. bude **Kazachstan skôr či neskôr nútený prejsť na cestu „automobilovej elektrifikácie“** podobne, ako to teraz intenzívne deklarujú európske krajiny. Určite to však nebude o 10 rokov, ako tvrdí Európa a hoci počet elektromobilov v Kazachstane bude postupne rásť, **prechod na elektrický pohon bude trvať asi dlhšie**. Predaj elektromobilov nerastie aj napriek v súčasnosti platným daňovým a colným zvýhodneniam oproti tradičnému pohonu. Podľa hodnotenia Zväzu automobilového priemyslu Kazachstanu „vozidlá nového pokolenia“ ostanú aj naďalej exotickým produktom v luxusnom segmente domáceho automobilového trhu. Nepomáhajú tomu ani vysoké ceny elektromobilov, náročné klimatické podmienky, veľké vzdialenosti medzi jednotlivými

centrami a celkovo nízke ceny pohonných hmôt, ktoré sú tretinové v porovnaní so situáciou v európskych krajinách.

Predaj elektromobilov je minimálny podobne, ako je nevýrazná aj domáca výroba motorových vozidiel. Za obdobie január-jún 2017 sa v Kazachstane vyrobilo celkovo 8,637 tisíc motorových vozidiel v hodnote 64,7 mld. ₸ (168 mil. €), z toho najviac bolo osobných automobilov (7,779 tis.), nákladných automobilov a autobusov bolo vyrobených spolu 858 kusov, z toho 313 bolo autobusov. Prakticky všetky vyrobené motorové vozidlá sú určené pre nenáročný domáci trh, čo im koncom júna 2017 zaručilo trhovú podiel na úrovni 47 %. Najpredávanejšími značkami sú Lada, KIA, Hyundai, Chevrolet a JAC.

Dopravná infraštruktúra sa zlepšuje, bude spoplatnená

Minister pre investície a rozvoj KZ Ž. Kasymbek informoval 25.07., že **do konca t.r. bude spustený systém spoplatnenia vybraných diaľničných úsekov.** Ide o cestu Astana-Temirtau (132 km), Almaty-Kapšagaj (42 km) a Almaty-Chorgos (295 km).

Pozn. ZÚ: v rámci programu rozvoja ekonomiky „Nurly Žol“ plánuje KZ v tomto roku zrealizovať celkovo 22 projektov cestnej siete v celkovej dĺžke 4,4 tis. km, z toho 600 km budú cesty 1. a 2. triedy. Investície do rozvoja cestnej siete v 1. polroku 2017 dosiahli 112 mld. ₸ a zapojilo sa do nich 80 tis. zamestnancov stavebných firiem.

Rating Eximbanky sa môže zhoršiť

Ratingová agentúra S&P vo svojom hodnotení z 24.07. ponechala dlhodobý a strednodobý úverový rating spoločnosti Eximbank Kazachstan na úrovni „B-/B“ s negatívnym výhľadom, ktorý platí od 20.02.2017. Zároveň však upozornila na možnosť zníženia ratingu, pokiaľ banka nedokáže nahradiť financovanie zo strany Národnej banky Kazachstanu, kde splatnosť poskytnutých úverov končí v novembri 2017, prostredníctvom získania nových dlhodobých finančných zdrojov. Eximbanka bude musieť podstatne predĺžiť doby splatnosti svojich záväzkov, čo bude dôkazom podpory zo strany veriteľov a až na základe toho bude môcť agentúra S&P potvrdiť jej rating na súčasnej úrovni. Pre Eximbanku bude taktiež dôležité udržiavať likviditu na úrovni blízkej priemernej likvidite bankového systému a udržať si objem likvidných aktív nad 8 mld. ₸ (v súčasnosti: 10,9 mld. ₸).

Servisné centrum pre ruské stíhačky

Na základe dohody podpísanej medzi kazašskou spoločnosťou „Kazakhstan Engineering“ a ruskou korporáciou „MiG“ bude v Kazachstane vytvorené **plnohodnotné servisné centrum stíhačiek MiG.** Uvažuje sa tiež s presunom stíhačiek MiG-35 na kazašský trh a lokalizáciou výroby niektorých náhradných dielov.

3. Energetika / prírodné zdroje / obnoviteľné zdroje energie:

Podpora opatreniam OPEC na zníženie ťažby ropy

Minister energetiky KZ K. Bozumbajev na TK 12.07. informoval, že **Kazachstan dodrží všetky svoje záväzky vo vzťahu k OPEC týkajúce sa znížovania ťažby ropy do apríla 2018.** Ako uviedol, vďaka prístúpeniu k dohode medzi členmi a nečlenmi OPEC z decembra 2016 (dohoda OPEC+) dokázal Kazachstan exportovať v priebehu 1Q/2017 ropu za priemernú cenu 52 USD/barel, čo je podstatne viac, ako 32 USD/barel v rovnakom období predchádzajúceho roka. Na stretnutí členov OPEC s ostatnými krajinami produkujúcimi ropu, ktoré sa uskutočnilo v máji 2017, sa Kazachstan nevyjadril k možnosti pokračovať v obmedzovaní ťažby ropy aj po dohodnutom termíne (apríl 2018).

Rast ťažby ropy, zemného plynu a uhlia

Ťažba surovej ropy za obdobie január-jún 2017 dosiahla 35 863,0 tis. ton a medziročne sa zvýšila o 8,7 %. Rovnako priaznivý vývoj bol zaznamenaný aj v ťažbe zemného plynu, ktorá vzrástla o 15,2 % (11 548,9 mil. m³). Podľa prognózy OPEC by priemerná denná ťažba ropy v Kazachstane mala ostať na úrovni 1,68 mil. barelov do prvého štvrťroka 2018 s miernym navýšením na 1,79 mil. barelov koncom budúceho roka. Za obdobie 1-6/2017 bolo vyťažených 52 616,9 tis. ton uhlia a uhoľného koncentráту, čo oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka predstavuje nárast o 17,5 %.

Rozvoj spolupráce s EIB v oblasti OZE

Generálny tajomník Európskej investičnej banky (EIB) K. Trömel počas svojej návštevy Astany 24.07. označil spoluprácu s Kazachstanom v oblasti obnoviteľných zdrojov energie (OZE) za vynikajúcu a informoval o podpise nového úveru vo výške 100 mil. €, ktorý bude určený na financovanie projektov v oblasti čistých technológií. Ako uviedol, EIB aktívne podporuje iniciatívy KZ v oblasti OZE a ochrany klímy; za ostatných 5 rokov mu na tieto účely už poskytla úvery vo výške viac ako 500 mil. €.

4. Medzinárodné hospodárske vzťahy / obchodná politika / regionálna spolupráca:

Nové impulzy v spolupráci s NSR

Výsledkom zasadnutia Medzivládnej kazašsko-nemeckej komisie pre hospodársku spoluprácu, ktoré sa uskutočnilo v Astane 11.07., je podpis viac ako 20 obchodných dohôd v celkovej sume prevyšujúcej 872 mil. €. Projekty sa týkajú spolupráce v oblasti strojárkeho priemyslu, úspory elektrickej energie, zásobovania priemyselnými a technickými plynmi a vzdelávania. Zväzy strojárkeho priemyslu Kazachstanu a NSR podpísali memorandum o spolupráci a podpore vytvárania spoločných podnikov. Do úvahy pripadá aj možnosť montáže vozidiel BMW a Mercedes, ktorej podmienkou je podľa medializovaných informácií lepšia pripravenosť kazašského podnikateľského prostredia. Nemecké spoločnosti majú v súčasnosti rozpracovaných v Kazachstane 63 spoločných projektov v celkovej hodnote prevyšujúcej 5 mld. \$.

Spolupráca s Ruskom v oblasti kozmického prieskumu

Kazachstan podľa vyjadrenia námestníka ministra obranného, leteckého a kozmického priemyslu M. Nurgužina z 26.07. plánuje mať v budúcnosti vlastný modul na spoločnej orbitálnej stanici s Ruskou federáciou, pokiaľ dôjde k jej vytvoreniu. Ako uviedol, ešte v rámci prvého národného kozmického programu pre medzinárodnú kozmickú stanicu ISS bol navrhovaný projekt kazašského orbitálneho modulu, ale z určitých dôvodov jeho príprava skončila v štádiu rozpracovania. Kazachstan považuje Rusko za svojho strategického partnera v oblasti poznávania kozmu a do budúca plánuje spoločnú realizáciu takýchto projektov. Uvedené vyjadrenia kazašského námestníka ministra sú reakciou na informácie o tom, že ruská strana vyjadrila nedávno pripravenosť zriadiť vlastnú orbitálnu stanicu v prípade, že v roku 2024 bude rozhodnuté ukončiť využívanie ISS. Kazachstan taktiež plánuje pokračovať vo svojom národnom kozmickom programe a vyslať na orbit vlastných kozmonautov. Do kozmu doposiaľ leteli 3 kazašskí astronauti – 3-krát išiel T. Musabaev, raz T. Aubakirov a A. Aimbetov.

Zákaz vývozu LPG

Dňa 26.07.2017 bolo publikované nariadenie ministra energetiky Kazachstanu z 29.06.2017 č. 224 o „Niektorých otázkach prepravy LPG“. Na 3 ropy sa zakazuje vývoz LPG (kód 2711 12 970 0), propánu (2711 12 940 0) a butánu (2711 13 970 0) prostredníctvom automobilovej

dopravy s výnimkou vývozu LPG cez colný úsek Alakoľ, colnica Dostyk. Dôvody uvedeného rozhodnutia neboli zverejnené.

5. Výstavy / prezentácie v teritóriu:

Medzinárodná výstava EXPO 2017 „Energia budúcnosti“

Akcia za účasti 115 krajín sveta a 22 medzinárodných organizácií sa koná v dňoch 10.06.-10.09.2017

Viac info: <https://expo2017astana.com/>

Slovenský pavilón: <http://www.expo2017slovakia.sk/>

Slovenský pavilón na EXPO 2017 sa teší vysokej návštevnosti, k 31.07. ho navštívilo celkovo 136,431 tisíc osôb.

Národný deň Slovenskej republiky

Národný deň Slovenskej republiky s mottom „Energia-Good Idea Slovakia“ a podnikateľská misia v gescii Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR sa uskutočnili v dňoch 18.07. a 19.07. Jeho súčasťou bol aj slávnostný gala program za účasti folklórneho súboru Lúčnica a ďalších slovenských umelcov.

Informácie o Národnom dni SR:

<http://www.kazpravda.kz/news/obshchestvo/natsionalnii-den-slovakii-otmetili-na-ekspo-v-astane/>

<http://24.kz/ru/news/expo/item/187429-slovakiya-otmechaet-natsionalnyj-den-na-expo-2017>

<https://liter.kz/mobile/ru/news/show/34814->

[proshel nacionalnyi den slovackoi respubliky na ekspo-2017](#)

<http://www.24hod.sk/narodny-den-na-expo-2017-sr-sa-predstavila-energiou-a-prilezitostami-cl524757.html>

<https://www.vcas.sk/slovensko/c/02732/vystava-expo-2017-v-astane-narodny-den-sr-sa-bude-niest-v-znameni-inovacii-a-kulturnych-tradicii>

<http://www.teraz.sk/ekonomika/mh-sr-narodny-den-sr-na-expo-2017-as/270801-clanok.html>

<http://www.teraz.sk/ekonomika/narodny-den-na-expo-2017-sr-sa-preds/271068-clanok.html>

<http://www.teraz.sk/kultura/kazachstan-lucnica-ukazala-plnu-kr/271033-clanok.html>

<http://www.prservis.sk/mh-sr-narodny-den-slovenskej-republiky-na-expo-2017-astana-v-znameni-energie-a-inovacii/>

Vysoká návštevnosť Astany počas EXPO 2017:

Od 09.06.2017, keď boli oficiálne otvorené brány medzinárodnej výstavy EXPO 2017, do 27.07.2017 pricestovalo do Astany viac ako 1,9 milióna osôb. Najviac návštevníkov hlavného mesta pricestovalo autobusovou dopravou (846, 692 tis.) a po železnici (680,195 tis.), letecky prišlo 331,584 osôb. Z uvedeného počtu bolo približne 1,2 milióna turistov. Denná prepravná kapacita železníc (27,5 tis. osôb) je v súčasnosti využívaná na 60 % (16 tis. osôb). Vyťaženosť letiska je na 70 %, do Astany denne priletí 7 tis. osôb pri max. kapacite 10 tis. návštevníkov. Darí sa aj miestnym hotelom, ktoré sú obsadené na 60 % oproti 28 % v rovnakom období minulého roka. Zaujímavosti hlavného mesta si možno prezrieť vďaka novej službe poschodovými autobusmi, ktorú už stihlo využiť 2,4 tis. návštevníkov.

Zdroj: 24 Chabar, BNews KZ, Kazinform, Kapital KZ, Finprom KZ, Kaznews, Astana Times, Zona KZ, Výbor pre štatistiku KZ, Ministerstvo národnej ekonómie KZ, Sputnik News KZ, i-News KZ, Tengrinews,

Vypracoval: Ján Galoci, radca
Astana, 31.07.2017